

„Mesterségem, te gyönyörű,
 ki elhitted, fontos élnem.”

Beszélgetés Samkóné Patyi Juliannával, az OSZK Kötészetének osztályvezetőjével

2006 decemberében búcsúztál kollégáidtól, sok-sok együtt töltött év után.

Együtt lapozgatjuk a fotóalbumot, amit ajándékba kaptál tele fotókkal, sokatmondó idézetekkel, szép, meleg köszönő-búcsúzó szavakkal. A fotókon csupa vidám, fiatal arc tekint ránk. A leírt szavak szeretetet sugároznak. Wass Albert mondta: „Senki nem rabolhatja el tőled azt, amire emlékezel, az gyönyörűen szép.”

Neked van mire emlékezned, hiszen hosszú éveket töltöttél el az Országos Széchényi Könyvtárban. Egy munkahelyen!

– Igen, pontosan 41 évet! Ezt kevés ember mondhatja el magáról. Ezért is volt olyan nehéz a búcsú, de egyszer tudni kell a „pontot” feltenni a feladat végére, és átadni a tehetséges fiataloknak a stafétabotot. Ez így természetes.

– Nemes Nagy Ágnes idézetéhez kapcsolódva kérdezek, veled tényleg elhitette a mesterséged, hogy fontos élned „e gyönyörűségért”?

– Számomra a munkám nem csak egyszerű feladatot, hanem kihívást, lelkesedést jelentett. Elemekből, alkotórészekből megtervezni, majd létrehozni valami egységes tárgyat, – akár könyvet, dobozt –, ami pontos felépítésével, színek összehangolásával esztétikailag is szép látvány nyújt, abban nagyon sok örömet lehet találni. Ráadá-

sul az egyedileg elkészített tárgyak sok mindent elárulnak az alkotójukról. Visszatükröződik bennük a készítőjének a személyisége is. Azt külön adományként tartom számon, hogy az aranyozás mesterségét kitanulhattam és művelhettem. Nem „pusztán csak” bejártam dolgozni, mert „kellett”.

Változatos munkákat kaptunk, izgalmas feladatok vártak megoldásra, mint például az Esterházy kották, gyönyörű térképek helyreállítása, kiállítások rendezésében való részvétel. Emlékezetes volt a Kézirattárral közösen megrendezett, Az ideális könyvkötő című kiállítás is. Vezetőként persze sok mindent kellett már más irányból megközelítenem, a gyakorlati munkát felváltotta a szükséges adminisztráció. Mindig nagyon fontos volt számomra az összehangoltság létrehozása a munkafázisok, és nem utolsósorban a kollégák között is. Bevallom ez utóbbi nem ment mindig könnyen, de szerencsére a fiatal kollégáim ügyeskező, érdeklődő, új módszerekre fogékony, tanulnivaló szakemberek voltak.

– A hagyományos napi kötések mellett, azért biztosan előfordult olyan feladat is, amit a jövőben is szívesen felelgettek majd, mint érdekes műhelymunkát.

– Közismert közéleti személyiségeknek is készültek itt díszművek, különleges kötések, mint például II. János Pál pápa, id. Georg Bush egykori amerikai elnök, Erzsébet angol királynő, Göncz Árpád köztársasági elnök, Vlagyimir Putyin orosz államfő számára.

– Szerencsés embernek mondhatod magad, hiszen olyan szakmát választottál, amire szükség van, ráadásul a Nemzeti Könyvtárban lehetőség kaptál arra, hogy nap mint nap azzal foglalkozz, amit szeretsz.

– Ez így igaz. Majdnem. Az Állományvédelmi Főosztály felbomlását nagy csalódásként élt meg. Egy jól megszervezett, bevált egységes csapat szűnt meg, kitapasztalt, addig szervesen összetartozó munkafolyamatok váltak széjjel: kötészet, restaurálás, fotózás és mikrofilmezés. Bizonyára

ennek is megvolt a logikus magyarázata, de én ezt nem könnyen fogadtam el. Úgy érzem, háttérbe szorult a Nemzeti Könyvtár gyűjteményének állományvédelme, az értékek megőrzése az informatikával szemben. Nem vagyok haladásellenes, hiszen a digitalizálás is a védelemről szól. Ezen a változáson persze túltettem magam, és a különleges feladatok fokozatosan tapasztaltabbá tettek a munkámban.

– *Sok fiatal érdeklődik a kötetzet, a könyvműves szakma iránt. Hogyan állják meg ők a helyüket manapság? Mi változott meg a te fiatalkori lehetőségeidhez képest?*

– Mi is lelkesek voltunk, mindent tudni akartunk a szakmáról, de a mai fiataloknak jóval több lehetőségük van a tanulásra, a továbbképzésre a Kötészetben. Sokszor kaptunk olyan feladatokat, amelyek már túlmutattak a könyvkötő szakmunkán, megkívánták a rugalmas, sokirányú tevékenységet. A könyvkötő utánpótlás mindig a saját műhelyünkben „nevelődött ki”. Statisztikailag is kimutatható, hogy az itteni műhely könyvkötő tanulóiból végezték el a legtöbben a felsőfokú könyv- és papírrestaurátor szaktanfolyamot, majd később néhányan közülük a Képzőművészeti Egyetem tárgyrestaurátor szakán szereztek diplomát. Ezek a kollégák már a fiatalabbak továbbképzésébe is besegítenek.

Az én fiatalkorom kezdeti időszakához képest nagy fejlődésen ment keresztül ez a szakma, különösen a gépi papíröntés területén. A Kötészetben minőségileg is kiváló papírpótlás, illetve restaurálás folyik ezzel az eljárással; de ugyanilyen magasszintű a papírfestés vagy a díszkötések készítése is. Tehát azt mondhatom, hogy manapság már nagyobb a tájékozottság, különböző szakmai, könyvtáros, levéltáros asszisztens, valamint számítógépes tanfolyamokra járhatnak a fiatalok.

– *Egészen egyedülálló, izgalmas élmény lehetett a Múzeumok Éjszakája? Plakátok hirdették, hogy ti is részt vesztek rajta. Gondolom nem kis szervezést igényelt.*

– Mi is nagy várakozással, de mindenképpen lelkesedéssel néztünk elé ennek az eseménynek. A Kötészet 2006-ban csatlakozott először ehhez a programhoz. Nagyszerű volt, pontozásos győzelmet szereztünk! Természetesen már az is különleges hangulatot adott, hogy éjszaka volt, de mi igazán kimerítő, izgalmas bemutatót tartottunk a munkánkról, a kötésttechnikai fázisokról, anyagokról, szerszámokról, a gépparkról. A látogatók

egyébként az egész könyvtárat megtekinthették, a raktárakat is beleértve. Körülbelül 1200 ember fordult meg a Kötészetben. Vállalkozó szelleműeknek foglalkozásokat tartottunk, keményítő papírokat festhettek. A látogatók papírból készült kisebb ajándéktárgyakat vihettek magukkal emlékül. Igazán jó hangulatban telt el ez az éjszaka! Nagyszerű érzés volt hallani azt a sok pozitív visszajelzést, amely még jobban megerősítette a kötetzet fontos szerepét a könyvtárban. Egyébként az olvasóktól is kaptunk ilyen dicséretet. Külföldi visszhang nyomán francia középiskolás diákok egy csoportja látogatta meg a műhelyt.

– *Gondolom nem volt könnyű elhatározni, hogy lezárod életednek ezt a fejezetét?*

– Nem hiszem, hogy el fogok szakadni a papírtól, mert, „AZ” jelen van, marad a mindennapjaimban, a hobbjamban, éppen úgy, mint a kreativitás. Nagyon érdekel a lakáskultúra, a díszítőelemek. A környezetemet szeretném mindig változtatni újabb és újabb ötletekkel, felhasználva az decoupage és a gobelin technikát.

– *Az alábbi idézet azon a meghívón állt, amelylyel a kollégáidat hívtad meg búcsúzásod alkalmából. Mit gondolsz a hosszú múltról? Megérte?*

– Változik a világ, talán az állományvédelemmel kapcsolatos felfogás is, de én azt gondolom, egy dolognak örökre kell maradnia. Aki a nemzet könyvtárában dolgozik, annak tisztelnie és becsülnie kell az ott őrzött, reá bízott nemzeti értékeket. „A hosszú múlt?” MEGÉRTE! Vezettem, és egy olyan Műhelyt fejlesztettem ki, amely nemcsak ellátta a FELADATÁT, hanem azon túl is mutatott.

„Egész életünkön keresztül,
mindig csak a jelent birtokoljuk
és sohasem többet.

A különbség csak az, hogy eleinte
hosszú jövőt látunk magunk előtt,
a vége felé pedig hosszú múltat
magunk mögött.”

Schopenhauer

*Kívánok Neked vidám, tevékeny és szeretetben
eltöltött napokat!*

Köszönöm a beszélgetést!

Ádám Ágnes